ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА С, БРОЙ 12 | СОФИЯ, 16 – 30 ЮНИ 2000 г. | ЦЕНА 0,40 лв.

http: //www.aster.net/ort.church.bg

- **Анализ на зреещия конфликт между Църква и държава в Гърция –** ще окаже ли обединена Европа натиск върху Православието
- **Основни положения на „симфонията" във Византия**

стр. 3

- **От философия към вяра –** представяне на Ирина Силуянова, изтъкнат автор в областта на християнската биоетика
- **Преп. Симеон Нови Богослов срещу богословстващите без благодат**

стр. 5-6

- **Становище на Светия Синод на Руската православна църква относно електронните карти**
- **Проблемът за статуса на ембриона –** за началото на човешкия живот

стр. 7

Угодно на Светия Дух и нам

Вдните след Петдесетница осъзнаваме спасителния дар на Светия Дух – **съборността** в Христовата църква.

Съборността в противовес не само на разделението, но също и на безпросветното сборище. Защото множествата на този свят нямат нищо общо с църковната съборност.

Без обновителните действия на Духа разделението и множеството вървят заедно, не си противоречат, а напротив – зависят едно от друго. Така се случило в древни времена при строежа на Вавилонската кула: безблагодатното събиране на тълпите довело до най-голямото разделение в човешката история.

Онова, което се случва на Петдесетница, не е механично струпване на съмишленици в определено време и място. То е единение в Христа чрез Утешителя, Духа на истината, Който от Отца изхожда и Когото Христос ни изпраща като завършек на Своето спасително дело.

Съборността е не толкова събрание, колкото единение в Господа. А същността на спасението е да се съединим с Христа. Затова в Църквата всичко е съборно и всичко е спасително, когато е съборно. Затова и светите отци в наставленията си ни напомнят, че никой не може да се спаси сам, но всички се спасяваме в Църквата заедно – съборно.

Съборно се предават църковните тайнства, съборно се извършва църковната молитва, съборно се утвърждават истините на вярата и нормите на църковния живот.

Събор на 12-те апостоли

Днес участваме в различни човешки събрания, учредяваме партии, организираме обществени движения. Но съзнанието ни за съборност атрофира, ако сме извън Църквата и нямаме дръзновението да кажем като Христовите апостоли: „Угодно бе на Светия Дух и нам"...(Деян. 15:28)

ЦВ

Румънският патриарх Теоктист в България

На 17 юни на посещение в България пристигна Румънският патриарх Теоктист, придружен от викарния епископ Теодосий Снаговянул и свещ. Марчел Маноле.

Момент от обновлението на румънския православен храм „Св. Троица" в София

Траянополският епископ Иларион и епископ Теодосий извършват водосвет в притвора на румънската църква в София

На 18 юни, Петдесетница, Негово Блаженство Теоктист и Негово Светейшество Българският патриарх Максим извършиха обновление на румънския православен храм „Света Троица" в София. Фасадата на храма наскоро бе основно ремонтирана със съдействието на министър-председателя на Румъния г-н Мугурисереску и Румънската национална банка.

След обновлението двамата патриарси отслужиха Божествена света Литургия. В съслужение от румънска страна участваха Преосвещеният епископ Теодосий, о.Марчел Маноле, предстоятелят на Румънската църква в София о. Нелуц Опря и представителят на Румънската православна църква в Каракас, Венецуела. От българска страна участваха Високопреосвещеният Американски и Австралийски митрополит Йосиф и Преосвещеният Траянополски епископ Иларион, патриаршески викарий. Участва и свещеникът на Руското подворие в София о. Александър Карягин.

В края на светата служба Блаженейшият патриарх Теоктист произнесе проповед за празника Петдесетница и приветствено слово по случай посещението си в България. Слова произнесоха още Негово Светейшество Българският патриарх Максим и посланикът на Република Румъния у нас Негово превъзходителство Константин Григорие. Официално присъстващият министър Виорел Бадя, отговарящ за румънските граждани зад граница, прочете приветствие от министър-председателя на Румъния. На св. Литургия присъства и столичният кмет г-н Стефан Софиянски.

В понеделник на Свети Дух двамата патриарси отслужиха празнична света Литургия в храма „Св. Дух" на столичния квартал „Надежда".

Същия ден вечерта посланик Константин Григорис даде официален прием в Румънското посолство.

По време на визитата си Негово Блаженство Румънският патриарх, придружен от Светейшия Български патриарх Максим, се срещна с президента на Република България г-н Петър Стоянов и с кмета на столицата г-н Стефан Софиянски.

ЦВ

Идолослужение преди и днес

Нарасналото като лавина безбожие в съвременния свят дава повод да се счита, че отиващият си 20 век ни оставя една чисто светска култура, която все повече и повече се отърсва от всяка религия и религиозност. Но като се вземе под внимание, че и безбожието е религия, това мнение търпи корекции.

Човекът в своята дълбока същност като Божие създание, носещо в себе си трагедията на греха и смъртта, никога няма да може да се освободи от изначалния религиозен смисъл на своето битие. Той може само да го измени, отричайки се от своя Създател, истинния Бог.

За всички нас и днес е валиден примерът на прор. Иона, който побягнал от Божието лице, но не успял да се укрие. Този пример се отнася и за вярващия, и за неверника, но разликата е в начина, по който всеки „се крие" и „бяга". Защото праведникът, подобно на пророка, дори да се опита да избегне волята на Твореца и да кривне в свой път, благодарение на ревността и вярата си бива наставен от Божията десница и върнат отново в пътеките на правдата. А нечестивецът, обзет от неверие в Бога, се отдава на служение на други, фалшиви богове, които без изключение в цялото им многообразие до един са демони. При безбожника религиозното чувство не изчезва, но деградира до религиозен инстинкт. Тогава през различните степени и прояви на неверие, той стига до „чист" атеизъм. Душата инстинктивно се лута в търсене на божество, на спасение, на надежда. Ала лишена от подкрепата на разума и волята, насочващи към Бога, попада в плен на бесовете. И започва да им служи по силата на инстинкта.

Сигурно сте виждали заклет атеист и материалист, който в критични моменти продължава да хули Бога, но същевременно тръгва по врачки, започва да извършва разни обреди и ритуали, отдава се на някаква несвойствена за възгледите му мистика. Това е проява на идолослужение.

Какво е идол

Божията заповед гласи: „Да нямаш други богове пред лицето Ми. Не си прави кумир и никакво изображение на това, що е на небето горе, и що е на земята долу, и що е във водите под земята, не им се кланяй и не им служи" (Втор. 5:7-9).

На стр. 4

Вести от български общини зад граница

На **24 май** в Загреб бе учредена Българска църковна община „Св. Седмочисленици". Празничен молебен по този повод отслужи Негово Високопреосвещенство Западно- и Средноевропейски митрополит Симеон в съслужение със свещеници от столичния храм „Св. Седмочисленици", които са поели шефство над българската колония в Загреб. На богослужението присъстваха българи, живеещи в Република Хърватия, представители на Държавната агенция за българите в чужбина и гости. В словото си митрополит Симеон изтъкна връзката между хърватския и българския народ по време на турското робство и Възраждането.

По-късно Негово Високопреосвещенство извърши помен в българското гробище, където са погребани повече от хиляда български воини, загинали през Втората световна война. Поздравителна телеграма по повод учредяването на Българската църковна община в Загреб е изпратил и президентът на Република България г-н Петър Стоянов.

На **24 май** в Анкара бе извършено освещаване на параклиса „Св. Кирил и Методий" в Българското посолство в Република Турция. Освещаването и водосветът бяха извършени от българските свещеници в Истанбул – ставрофорен иконом Милко Топузлиев и протойерей Константин Костов. На тържеството присъстваха посланикът на България в Турция г-н Стоян Сталев, служители на посолството, гости от София и Истанбул.

Необходимите за оборудването на параклиса икони, утвар, богослужебни одежди и книги, свещници и др. са осигурени от Св. Синод на Българската православна църква и Дирекцията по вероизповеданията при Министерския съвет.

Български ученици в Грузия

Група от 12 ученици и трима учители от столичното 41 Основно училище имаха удоволствието да посетят Грузия – една от първите страни, в които е разпространено християнството.

Пътуването се осъществи по покана и със съдействието на генералния консул на нашата страна в Грузия – г-н Александър Хаджов, кмета на гр. Поти и местното Четвърто средно училище.

Групата взе участие в тържествата по случай 2000 г. от създаването на древния полис Фазис и 2000 г. християнство.

Много вълнуващи преживявания имаха малките посланици на приятелството между два православни народа в земята на древна Колхида. С вълнение децата запалиха свещици в църквата „Св. Андрей Първовани", в един от най-старите грузински манастири. От беседата на свещеника научиха за св. Нина – посветила живота си за разпространение на християнската вяра в Грузия, а в историческия музей на гр. Поти разгледаха експозиция, посветена на Православието.

Незабравима ще остане срещата с Потийския епископ Григорий, който устрои сърдечен прием за българската група и благослови децата.

Българчетата изпяха народни песни и оставиха малък, но скъп дар – компактдиск с православни песнопения в изпълнение на Борис Христов, който също е възпитаник на 41 училище.

Ирена ВАСИЛЕВА

ОБЯВА

Ловчанска св. митрополия търси да назначи свещеник с висше богословско образование за председател на храм „Св. Неделя" в гр. Ловеч, като осигурява самостоятелна къща за семейството му.

От Канцеларията

За справки: тел. 068/22 815

Поклонническо пътуване до Египет и Израел от 2 до 11 септември 2000 г.

Пътуването до Египет включва поклонение до манастирите „Св. Екатерина" и „Св. Антоний" на Синайската планина, както и на храмове в град Кайро.

Пътуването в Израел включва поклонение до светите места в Ерусалим, Витлеем, Назарет и р. Йордан.

Справки и записвания: *до 30 юли 2000 г.*

За контакти: *ФОТОТУР – г-жа Маргарита Колева,* на телефони:
02/31 02 35 (през деня) и 02/36 39 35 (след 19 ч.)

БЪЛГАРИЯ

Празникът на Св. София – Премъдрост Божия в Сливен

На **8 май 2000 г.** в Сливен беше честван с особена тържественост храмовият празник – наричан от народа „Софинден" – на средновековната църква „Св. София" в най-стария сливенски квартал „Ново село".

Този уникален Господски празник (понеделникът след Томина неделя, като част от подвижните празници на Великденския цикъл), който се чества като храмов единствено тук в целия християнски свят, има непрекъсната традиция от предосманските времена. Тогава – в XIII-XIV в. – е бил Златният век на сливенската духовност, когато, според Паисиевата „История славянобългарска": „Там царят съградил много манастири по подобие на Света гора Атонска и бил началник и наставник над всички тия манастири светият отец Теодосия Търновски."

Сега от тези времена е останала да действа единствено църквата „Св. София" и нейният храмов празник е ярко свидетелство за непрекъснатостта на живото предание. А особената тържественост на тазгодишното честване беше свързана с юбилейната година от въплъщението на Бог Слово, „Който стана за нас премъдрост от Бога" (1 Кор. 1:30).

Подготовката за храмовия празник беше още по-усилена от обичайното. Тя продължи около един месец, а кулминацията беше през Светлата седмица, като основната тежест падна, естествено, върху храмовото настоятелство, председателствано от отец Денко Цветков. Община Сливен помогна в благоустройването на водещата към храма улица, а фондация „Покров Богородичен" оказа организационно съдействие. В Инициативния комитет участваха още местното читалище „Единство", Градската галерия и сдружение „Св. Пимен Зографски".

Слънчевият празничен ден започна с тържествена архиерейска св. Литургия, отслужена от Негово Високопреосвещенство Сливенския митрополит Йоаникий в съслужение с храмовото духовенство и със свещеници от всички сливенски храмове. В църквата се стекоха стотици богомолци, които след това се включиха в литийното шествие около квартала, като владиката отслужи водосвет на прилежащия площад.

Дойдоха и много млади хора, главно от съседната Художествена гимназия, за които имаше специална лекция върху уникалната иконография на темата „Св. София – Премъдрост Божия" в Сливен. Впрочем много от енориашите също останаха на лекцията и научиха нови неща за иконите в своя храм. Сливенската църква „Св. София" досега е била подценена от изследователите и в нейното историческо наследство има много бели петна, които тепърва предстои да се запълват.

Следобед в общинската галерия „Май" беше открита изложба на учениците от специалност „Иконопис" на сливенската Художествена гимназия „Димитър Доброви". Това е една съвсем нова и перспективна специалност (първият випуск ще завърши догодина), която търси своя облик и доказва себе си въз основа на съвременното преосмисляне на съществуващата традиция.

След това в залата на Община Сливен с участието на митрополит Йоаникий и кмета на града Асен Гагаузов се проведе тържествена сесия, посветена на празника. Бяха изнесени доклади за мястото на църквата „Св. София" в контекста на историята на квартал „Ново село" (от историка Васил Дечев), за иконното богатство на храма (от директора на Градската галерия Светослав Милев) и за вписването на сливенския храм и неговия празник в голямата традиция на едноименните храмове в православния свят.

Замисълът за тържествено юбилейно честване на празника на Божията Премъдрост в мащабите на целия град Сливен не е еднократен акт. Той има за цел обновяването и развиването на една традиция, която да утвърди този уникален празник на видно място в празничната система на града. Така ще се привлече общественото внимание върху изключителната ценност на един храм с многовековна и непрекъсната християнска история – така че той да заеме полагащото му се високо място в националното ни духовно и културно наследство.

Георги ТОДОРОВ

ОТ СВЕТА

10 години от интронизацията на Руския патриарх Алексий II

На **10 юни** с тържествена св. Литургия в храма „Христос Спасителя" в Москва бе отбелязана 10-годишнината от интронизацията на Московския и на цяла Русия патриарх Алексий II. В богослужението взеха участие 70 архиереи от Руската православна църква и представители на братските Поместни православни църкви, а също така и 400 клирици от Москва и Московска област.

По решение на Св. Синод на Руската православна църква Негово Светейшество патриарх Алексий II бе награден с ордена „Св. равноапостолен княз Владимир".

Архимандрит Йоан Крестянкин на 90 години

През последните 80 години управляващите в Русия не са имали навика да поздравяват монаси за техните рождени дни. Но на 11 април страната беше свидетел на още една посткомунистическа промяна – президентът Владимир Путин и главата на Руската православна църква патриарх Алексий II заедно с много клирици и миряни поднесоха своите поздравления за 90-годишнината на архимандрит Йоан Крестянкин, духовник със забележителен духовен авторитет.

В изпратената от Владимир Путин поздравителна телеграма се казва: „Цяла православна Русия Ви познава и Ви обича. Благодарение на духовни наставници като Вас днес Русия се връща към своите духовни и морални корени."

Архимандрит Йоан започва служението си на Църквата като свещеник в Москва. След Втората световна война е изпратен в затвора за няколко години. През 60-те години той става монах в Псковския манастир и около него се събира група духовни чеда. От началото на 90-те години той се е оттегля в килията си и само от време на време проповядва в манастирския храм. Архимандрит Йоан поддържа богата кореспонденция със своите духовни чеда, които невинаги могат да го посещават. Очаква се скоро да бъде издадена книга с негови поучения за подготовка за изповед.

ЦВ

† ВЪЗПОМИНАНИЕ

На **1 юли** се навършват 40 дни от внезапната кончина на
проф. д-р ХРИСТО СТОЯНОВ ХРИСТОВ
преподавател по обща църковна история, история на БПЦ и история на съвременните православни църкви в Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски"

Проф. Стоянов до края остана убеден християнин, за което свидетелстват и последните му думи, произнесени пред група студенти вечерта преди да почине: „Църквата Христова никога няма да погине, защото винаги ще има грешници, които да намират в нея спасение." Той неуморно се труди в продължение на почти 35 години на преподавателското поприще. Още преди години бе споделил с удовлетворение, че като учител е изпълнил своя дълг, защото вече е обучил над 3000 студенти – броя възпитаници на патрона на нашето образование св. Климент Охридски в югозападните български земи.

Проф. Стоянов прекара живота си като верен син на Българската православна църква.

Бог да го прости!

Панихидата ще се извърши на 1 юли 2000 г. от 12 ч. на Централните софийски гробища, парцел 46.

Край на „симфонията“ между Църква и държава в Гърция?

Гръцкото общество е разтърсено от най-сериозния сблъсък между Църква и държава през последните десетилетия, който може би бележи началото на края на уникалния „брак“ между светската и духовната власт в Гърция. Преди няколко седмици министър-председателят Коста Симитис обяви безобидното на пръв поглед решение в новите лични карти на гръцките граждани да не се упоменава вероизповеданието. Подобен акт никога не би направил впечатление на християните в бившите комунистически страни, където бе забранено да се афишира публично всяка религиозна вяра. Със или без определението „православен християнин“ в личните документи моят личен религиозен живот в Христа не търпи никаква промяна, нищо не печели и нищо не губи. Аргументът на правителството е, че вероизповеданието е лична информация, чието публично обявяване ограничава правата на малцинствата. Възражението на Църквата е, че това е претекст, който прикрива цялостна програма за религиозното обезличаване на гръцката нация, което трябва да доближи гръцката религиозност до надконфесионалната религиозност на европейците.

Естествено на този фон проблемът бързо надхвърли тесните рамки на конкретния повод и даде възможност да кристализира един много сериозен и

глобален конфликт държава – Църква

И по-точно: какво е мястото днес на Православната църква в една европейска държава.

Новият гръцки архиепископ Христодул притесни властта с независимата си позиция по много обществени и политически въпроси, различна от позицията и на двете основни политически сили. Това доведе до повишаване на авторитета на Църквата в обществото, създавайки й един много привлекателен образ дори сред религиозно индиферентните гърци. Изследванията на Гълъп също показват покачване на доверието на младежта към Църквата, за сметка на спада на доверието към политиците. Подобна роля на Църквата в обществото обаче по никакъв начин не се вписва в образа на една съвременна европейска държава. А Гърция и без това търпи силна критика от страна на западните си партньори за „неуместно“ активната роля на Гръцката църква в живота на обществото.

Вниманието на наблюдателите в случая е привлечено от факта, че правителството по никакъв начин не се опитва да намали напрежението. На фона на големите размери, които придобива конфликтът, това е повече от подозрително за един екип, доказал изключителните си способности за дипломатическо лавиране.

Първо, решението за личните карти бе взето в момент, когато архиепископ Христодул бе на посещение в Румъния, и то след предварително обещание на министър-председателя, че въпросът ще бъде дискутиран. Правителството обяви, че счита този въпрос за решен и няма да води диалог с никого.

Църквата с основание се опасява, че кръгът от тези въпроси може да се окаже много широк. Подозренията се засилват, тъй като

правителството запазва многозначително мълчание

за изразените опасения, че това е само началото на множество други мерки – отмяната на началните думи на гръцката конституция „В името на Едната Единосъщна и Неразделна Троица...“; отмяна на часовете по религия в училищата, както и сутрешната молитва на учениците „Отче наш“; налагането на гражданския брак като задължителен в държавата и непризнаването на църковния; снемането на православните икони от всички държавни учреждения, градския транспорт и училищата; разрешаване на кремирането на покойните; снемането на кръста от върха на гръцкото знаме и т. н. Тези и много други мерки имат една крайна и ясна цел – отделяне на Църква и държава в Гърция.

Втората цел на правителството, много добре пресметната в настоящия момент, е изтласкването на Църквата в периферията на обществото и намаляване на обществеността й влияние. Това не може да стане просто с отделянето й от държавата, което може да се окаже от полза за Църквата, а с нейното компрометиране като „ретроградна, антиевропейска сила“, която привлича към себе си обуркани и страхуващи се от новото хора.

В анализа на ситуацията, който сигурно е бил направен преди започването на антицърковните действия, без съмнение са били изследвани възможните размери и характер на реакцията на Църквата. Поведението на правителството на този етап показва, че то сякаш желае изострянето на ситуацията и

провокирането на църковните водачи

към крайни действия. Гражданските протести и митинги са нещо неминуемо в подобни случаи. Светият Синод на Гръцката църква в извънредно заседание на 7 юни взе решение за провеждането на два големи протестни митинга в Солун и в Атина, съответно на 14 и 21 юни, като начало на църковните протести. За съжаление характерът на този тип масови прояви е такъв, че цялостният облик на проявата често се определя от групи с крайни възгледи, които привличат върху себе си вниманието на масмедиите. А в Гръцката църква, както и във всички останали, има християни, чиято нездрава религиозност нанася големи вреди на православието. Неотдавна в Солун бе организирано публично изгаряне на книгата на гръцки автор, което не доведе до нищо друго, освен до шумна реклама на книгата и компрометиране на православието. Масмедиите цяла седмица се занимаваха с тези необмислени действия. Архиепископ Христодул вече изрази опасение от подобни провокации. Есхатологичната еуфория, емоционални лозунги за създаване на църковна партия и драматизиране на отмяната на графата „вероизповедание“ в личните карти като въпрос на живот и смърт могат да придадат специфичния облик на митингите. На това разчитат инициаторите на конфликта държава – Църква. Обществото с основание би се изненадало и отблъснало от такива действия. И колкото по-дълго време траят те, толкова повече ще се засилват впечатленията за неадекватност на реакциите на Църквата в съвременната епоха. Толкова повече се увеличават шансовете за разделение и конфликти сред църковната йерархия.

А дори и нищо от това да не се случи, прецедентът за прокарване на такива решения вече ще е създаден.

Грешката в тази кампания

бе само в крайността на провокативното поведение на правителството. Нежеланието за диалог и чувството за непогрешимост раздразниха не само църковните водачи, но и светския елит на страната, който е изключително чувствителен към темите за свободата и демократичността.

Управляващите показаха първите признаци на изнервяне и някои, като министъра на правосъдието, признаха, че предстоят и други мерки за ограничаване присъствието на православието в обществото, защото „Гърция не е теократична държава“ (?!); „гръцката история има не само православен период“; „във всички европейски държави е така“ и други аргументи с подобен характер.

На църковния клир деликатно, но постоянно се намеква, че действията му са противоконституционни, защото държавните служители нямат право да организират антиправителствени протести. А свещениците в Гърция са заплащани от държавата. Архиепископ Христодул вече обяви, че Гръцката църква ще откаже годишната помощ от Европейския съюз, давана й чрез правителството, в размер на 126 милиарда драхми (около 360 милиона долара), за да не се възприеме това като купуване съгласието на Църквата за всички действия на държавната власт. Спирането на

държавното финансиране на Църквата

би било последната стъпка в процеса на отделянето й от държавата, но по всичко личи, че на този етап държавата няма интерес това да стане. Поне докато има интерес да задържи огромните имоти на Гръцката православна църква, която последната е предала в разпореждане на държавата след освобождението от турско робство. Затова светската власт ще се опита да осъществи това, което се нарича „отделяне на Църквата от държавата“, без да спомене тази дума. Защото истинското отделяне от държавата означава свещениците да не са държавни служители и да не получават заплати от държавата. В замяна държавата ще трябва да върне църковните имоти. А те според една гръцка пословица са „половин Гърция“.

Архиепископ Христодул спомогна за повишаване доверието на младежите към Църквата

Отделянето от държавата обаче не плаши Църквата. Голямото изпитание пред гръцките православни християни през тези дни е да останат единни, да запазят сдържаност и да не се поддадат на провокациите, които биха компрометирали образа на Православието. А иначе, както правилно отбелязва Гръцкият архиепископ Христодул: „от нищо не се плашат сърцата ни, защото в унижението Църквата се прославя чрез Светия Дух, Който живее в нея“.

Златина КАРАВЪЛЧЕВА

ЗНАЕТЕ ЛИ, ЧЕ

Основни положения на „симфонията“ между Църква и държава

Византийската система на правоотношения между държава и Църква, известна като „симфония“, е установена след Миланския едикт (313 г.) и развита в пълнота в Юстиниановото законодателство (527-565). Това е един исторически опит за създаване на съюз между Църквата и християнската държава чрез взаимно зачитане и подпомагане. Установяването на този съюз цели постигането на хармония, съгласие и координация в действията на двете власти за общото дело на спасението.

Юридическо определение на симфонията откриваме в предговора на VI новела от Юстиниановия кодекс: „Всевишната благодат е дала на човечеството два големи дара – свещенство и царство. Едното се грижи как да угодим на Бога, а другото – за другите човешки работи. И двете обаче, тъй като произлизат от един и същ източник, съставят украшение за човешкия живот. Затова за държавата няма по-важна задача от тая да благоустрои свещенството, което от своя страна служи и се моли на Бога за нас. Както и Църквата от своя страна е благоустроена, и държавното управление твърдо се крепи и направлява посредством законите живота на народа към истинско благо, тогава възниква добър и благотворен съюз (симфония), толкова желан от човечеството.“

Държавата в лицето на императора закриля и подпомага Църквата в нейната дейност и цели, като дава редица привилегии относно имотното и персонално положение на Църквата и нейния клир – освобождаване от държавни данъци и задължения; дава възможност на клирици и миряни да се съдят и по дела от граждански характер само от църковен съд; широки права и привилегии за придобиване на църковни имоти; правото на убежище в църква; правото на попечителство над малолетни.

Някои основни положения на византийското държавно право, които са определили отношенията между Църква и държава: императорът като държавен глава е върховен покровител и защитник на Църквата в областта на държавните и гражданските права. Но като член на Църквата, той се подчинява на каноните й наравно със своите поданици. Затова в делата на вярата и богослужението, т. е. във вътрешните дела на Църквата, императорът няма решаващ авторитет. Той поддържа само единството на вътрешния църковен живот и затова утвърждава догматическите определения на съборите в общозадължителни държавни закони и наказва еретиците и разколниците като държавни престъпници.

В делата на църковното управление на императора принадлежи: правото да свиква събори, особено вселенските, определенията на които трябва да бъдат задължителни за цялата Църква и свикването на които не е можело да мине без участието, помощта и наблюдението на върховната власт; правото да поставя на висши църковно-йерархически длъжности, особено патриарх (това право се изразява във формата на окончателно назначение на един от тримата кандидати, представени му от събора); правото да възвежда епископските катедри в ранг на митрополии, съответно с политическото значение на градовете, в които се намират катедрите; правото на върховно наблюдение за общия ход на църковните дела и особено при църковно-йерархически лица, които в много отношения били органи и на висшата държавна управа; правото на законодателство по делата на Църквата в духа и въз основа на каноните, та с това законодателство да се допълнят и обяснят църковните канони.

Византийското законодателство продължава да развива идеята, че мирът и благоденствието на поданиците зависят от единомислието и съгласието между царската власт и патриаршеското служение, както се вижда в по-късни законодателни документи.

Симфонията като идеалната форма на правоотношения между Църква и държава се осъществява макар и частично във Византийската империя. Историята свидетелства за периоди, когато светската власт вземала надмощие над църковната. Тогава съюзът между Църквата и държавата от симфония се превръщал в т. нар. цезаропапизъм.

М. ИВАНОВА

Идолослужение преди и днес

От стр. 1

Идол е всяко нещо от сътворения видим или невидим свят, на което са приписани божествени свойства, отдават му се божески почести и в чиято него се извършва религиозно служение. Идолът е фалшив бог. Вдъхновител на идолослужението е дяволът, защото той някога пръв пожелал да бъде бог, той подстрекавал прародителите да бъдат „като богове" (Бит. 3:5). Ето защо Свещеното Писание казва, че боговете на идолопоклонниците са бесове (вж. Пс. 105:35-37).

Разбира се, не дървото, камъкът, глината, не Божиите творения са бесове, но духовете на злобата, които подтикват човека да служи на тварния свят и да се отчуждава от Светата Единосъщна, Неразделна, Несътворена, Безначална и Безкрайна Троица, нашия Бог.

Много е важно днес да разпознаваме идолите в цялото им огромно разнообразие.

В древни времена, както и в днешните примитивни езически общества, идолите обикновено са материални обекти – небесни тела, животни, растения, предмети на изкуството и занаятите. Едни почитат слънцето или звезди, други боготворят змии, крави или маймуни, трети – реки и планини, четвърти – дънери, камъни, статуетки и какво ли не още.

Но днес сме свидетели на още по-голямо разширяване на понятията за идол. Идоли вече стават идеи и идеологии, идоли се създават от новите ценностни системи, нови идоли твори съвременната развита цивилизация. Те не са така груби и очевидни като примитивните богове. Днес всичко е поизтънчено, по-теоретизирано, „по-цивилизовано". Днес идоли могат да бъдат такива понятия (често пъти клишета), като революция, прогрес, научно-технически напредък. Идол днес може да бъде сам човекът: „вяра в човека", вяра, упование и надежда „в човечеството" и т. н. В идоли често пъти се превръщат дори изкуствата, науките, технологиите. Идоли се наричат и хора като попзвезди, актьори, политици, спортисти.

Новите идоли остават по-ненатрапчиви, „по-дискретни", с по-различни очертания, за да може и образованият, и интелигентът-хуманист да бъде уловен в мрежата на идолослужението.

Ако се върнем отново към Божиите заповеди, към онова, „що е на небето горе, и що е на земята долу", можем да причислим към него и онова, що е, образно казано, между небето и земята – идеи, идеологии, потребности, ценности.

Ако разгледаме и самите прояви на религиозно служение, тук също бихме открили наред със старото и много ново.

Що е религиозно служение

Обикновено то е свързано с някаква жертва, с приношение, придружено от ритуални и символически действия, определени молитвени или хвалебни слова. Вярата и надеждата също са свойствени за религиозното служение. (При идолослужението вярата се изражда в суеверие.)

За разлика от истинното богослужение, идолопоклонството отклонява жертвата, славословието, молитвата и въжделенията на човеците от Бога към дявола. Така идолопоклонникът лишава сам себе си от Бога, като принася на сатаната своите блага и дарби, всичко което може да даде и от материалните си придобивки, и от душевните си съкровища.

В светата Евхаристия ние изповядваме пред Бога, че Му принасяме „Твоя от Твоих", което ще рече: „Твое от Твоето". Виното, хлябът, ароматите, молитвите, човешките дарби и таланти – от всичко, което сме получили от Бога, сега Му принасяме заделена част, вече преосмислена, осветена, предназначена за свещенодействие, а не за тления ни бит.

Идолопоклонниците нямат откъде и от кого да вземат своите дарове, освен пак от Бога, от Когото е всичко. Но те, непознавайки Твореца, стават крадци на Божиите блага, а краденото принасят на демоните и така участват в техните дела, а сетне и в тяхната гибел.

И още един паралел. При истинното богослужение винаги се обръщаме открито и с ясно слово към Бога. На Неговото Име обричаме и жертви, и молитви, и хвалебствия.

При идолослужението невинаги се произнася името на лъжливия бог. Много често ритуалите на идолопоклонниците са обвити в неяснота и загадъчност. (Мнозина това ги привлича!) Действията им са неразбираеми, словото – неясно. Често пъти даже не се призовава никакъв бог, например при врачки, контактьори, екстрасенси и подобни идолослужители. А понякога те дори дръзват лицемерно да си служат с Божието име и светците. Така е, защото в себе си те служат пряко на демоните, а такова „служение" не би могло да привлече заблудените, ако е открито и ясно. Те просто биха се уплашили. Ето защо яснотата на ритуалите им е подменена с екзотична мъглява мистика.

В какво се проявява служението пред

новите идоли на модерната цивилизация

Една от главните му особености е, че то е изчистено от ритуалност. Човекът, обладан от духа на атеизма и неговите производни идеологии, изглежда дълбоко „неритуален" в живота си. Той не се моли, не свещенодейства. Всеки негов порив е насочен към тукашното, земното, материалното. Няма храм, няма славословие и молитва – нито към Бога, нито към божества.

Така ли е в действителност? Не. В действителност истинско отчуждение има най-вече спрямо Бога. Липсата на езически капища, на тотеми и статуетки-божества в „класическия" им вид не означава, че няма идолослужение. Защото самото отричане от Бога е вече служение на дявола.

Не е вярно и това, че няма ритуали. Те просто са поразлични. У модерния идолопоклонник ритуал става безспирното удовлетворяване на безчет страсти. Ритуал е невъздържаното потребителство, насърчавано от нашата цивилизация, ритуал става самообгрижването на всички равнища – чревоугодното тъпчене с множество храни, надпреварата в модата и лукса, страстното увлечение към спорта, „бодибилдингът" (суетното натрупване на телесна маса). В същински идоли се превръщат певци и актьори, животните, обекти на екологията, науката или изкуствата, компютрите... Разликата с примитивните идолопоклонници е, че сега обожествяването на тварния свят минава през цели добре построени концепции. Например, вече няма пряко поклонение пред отделни дървета или животни. Има екология. Няма обожествяване на отделни личности. Има хуманизъм, обожествяващ човека изобщо и т. н. Като цяло, модерното идолопоклонство все по-малко се „разсейва" с разни примитивни, „изостанали" божества. И все повече поставя на пиедестал „най-съвършения" и най-печалния идол – отчуждения от Бога човек.

Оттук и капища могат да се открият. В езическо капище може да бъде превърнат стадионът, киносалонът, нощният клуб, автомобилът, дори университетът или библиотеката, залата с електронни игри, фитнес-центърът, казиното... да изреждаме ли още.

Също така и жертви принася цивилизованият идолопоклонник. Това е времето, определено ни за покаяние, добри дела и живот по Бога, което пилеем в пустота. Казваме, че го пилеем, но всъщност го принасяме в жертва на демона на суетата. В жертва се принася и тялото, когато се изнурява в греховни удоволствия. И парични жертви принасяме, като пръскаме огромни суми за непотребство. В бесовско приношение може да се превърнат и храните, и виното, и талантите, с които Бог ни е обдарил.

Всичко зависи от съзнанието на човека и от устремлението на душата му.

От цялото Божие творение само светите ангели не могат да бъдат идоли, защото те са носители на Божиите светлини, на Божията святост. Подобно на тях и светците, пребъдващи като ангели на небесата, не могат да бъдат идоли, защото са посредници на нетленната Божия благодат. Затова демоните не могат да ги използват за свое прикритие, както използват идолите. И все пак чрез своето лукавство те могат да приемат лъжливи ангелски образи, да се явяват като светци, да бъдат мними носители на лъжовна светлина, която всъщност е мрак. Така те чрез духовна прелест понякога се домогват до служение от човеците.

Налага се да се спрем на

духовната прелест,

защото именно тя е мощен проводник на идолослужението в нашето съвремие.

Когато материалистът се е уморил от безплодната надпревара в земното благополучие, в самодоказването, в удовлетворяването на страстите, тогава идва духовният глад, присъщ на всяко човешко същество. Но понеже гордостта е задушила душата, често пъти тя препятства пътя към Христа. Тогава демоните използват духовната прелест. Вчерашният безверник-интелектуалец днес вече е вярващ – будист, сектант, окултист... Сиреч, от едно идолослужение е преминал в друго.

Като споменахме гордостта, тук е мястото да кажем, че тя днес не е само лична човешка слабост и личен грях. Гордостта е един от идолите на съвременната новоезическа духовност. Този пагубен грях се издига в добродетел и в самоцел. Нему служат доброволно и без страх милиони хора. Гордея се, че съм това или онова, горд съм, че съм постигнал едно или друго – твърде познати фрази още от детските ни години, нали?

В този ред на мисли не сме далеч от заключението, че в края на краищата онзи, който върши грях, става в една или друга степен идолопоклонник. Неизбежно е всеки от нас, който в покаяние се допитва до съвестта си, да се почувства грешен в идолослужение. Но покаянието и православната вяра в Христа ни дават надежда за опрощение и за очистване.

Има нещо друго, на което трябва да обърнем особено внимание – „еволюцията" на идолослужението от примитивизъм към модернизъм. Ако разберем същността на тази еволюция (която всъщност е развитието на греха в света), ще разберем, че се касае за промяна единствено на формите. По съдържание идолопоклонството не се е променило ни най-малко от древни времена до днес.

Променя се също и съзнанието на човека – извършва се подмяна на религиозния мироглед с културноценностен. Но и това не премахва идолослужението. Само го прави по-изтънчено.

Църковното предание свидетелства, че при бягството на Светото семейство в Египет, древната страна на идолопоклонството, идолите и езическите капища се разрушили само при появата на Богомладенеца Христос.

Днес, когато честваме 2000 години от Боговъплъщението, пак това е единственият начин да се избавим от идолопоклонството и да разрушим капищата на заблудата – като влезе Христос в душите и в живота ни.

Ангел ВЕЛИЧКОВ

„Като направи да възсияе в Египет светлината на истината, прогони мрака на лъжата, защото идолите му, Спасителю, като не можеха да понесат Твоята сила, паднаха..."

Из Акатист на Пресвета Богородица, Икос 6

И рече старецът...

Авва Атанасий казал:

Преп. Атанасий Атонски

„Някои говорят, че сега вече няма мъченически подвиг. Това е несправедливо. В подвига на мъченичеството може да се встъпи и под ръководството на съвестта.

Умри за греха, умъртви своите земни пристрастия и пороци и ще бъдеш доброволен мъченик.

Мъчениците се борели с мъчители – царе и князе; и ти имаш мъчител, който постоянно те терзае – дявола, имаш князе, които те преследват – демоните.

Някога на дявола и демоните били издигнати капища и жертвеници, пред всеки лъжлив кумир се извършвало мерзко идолослужение.

Разбери, че и днес в душата може да се издигат капище и жертвеник, може да има мислен кумир.

Капище – ненаситното сладострастие, жертвеник – сладострастните въжделения, кумир – духът на пожеланията.

Работещият в угода на блудството и увлеченият от сладострастие се е отвърнал от Иисуса, покланя се на идола, има в себе си истукана на Венера – мерзката плътска страст.

И още: ако някой бива побеждаван от гняв и ярост и не отсича тези неистови страсти от себе си, той се е отрекъл от Иисуса, служи на идолите, има в себе си кумир – Аполон – и се покланя на тварите, изоставяйки Твореца на всичко.

А корен на всички грехове е сребролюбието.

Ако се въздържиш и опазиш от неистовите страсти, то ти си потъпкал кумирите, извергнал си зловерието, станал си мъченик и изповедник."

От философия към вяра

Разговор за сложния духовен път на доц. Ирина Силуянова, един от основателите на християнската биоетика

Ирина Силуянова е кандидат на философските науки, доцент, завеждаш катедрата по биоетика към Медицинския университет в Москва.

– Завършили сте Философския факултет на Московския държавен университет. Смята се, че това е ковачницата на кадри на научния атеизъм. Така ли е в действителност?

– Философският факултет винаги е събирал млади хора, за които въпросът за смисъла на живота не стои на последно място. А това вече свидетелства не за атеистичен тип на мислене. Често професорите при защита на дипломна работа и дисертация казваха, че ако в увода не преобладават дежурните фрази за решенията на поредния партиен конгрес, то тя може да бъде защитена и в Духовната академия.

– Толкова лесно ли е било да изразиш своите възгледи?

– През 70-те години живеехме в режима на „двойственост". Едната действителност – официалната – семинари, комсомолски събрания, катедри. Другата – ежедневието, петолевки, кафенета и т. н. Много студенти избираха специалност към катедрата „История и теория на научния атеизъм" заради възможността да се четат религиозни автори. Тогава към катедрата имаше кабинет с научна литература – едно от малкото места в Москва по онова време, където можеше да се прочете Библията. Няколко мои състуденти по-късно станаха свещеници.

– Значи към вярата сте се обърнали в студентските години?

– По-късно, но устойчивият интерес към християнската култура е непосредствено свързан с философията. Спомням си, че моето желание да уча по-късно аспирантура беше свързано с чисто прагматични съображения – картата на кандидат на науките позволяваше свободно да се работи в специалните хранилища на библиотеките и да се чете именно тази религиозна литература, която иначе беше съвсем недостъпна.

– Излиза, че прагматизмът съвсем не е лошо нещо?

– Да, ако е навременен. Помня с какъв трепет разрязах непрочетените от никого още страници на томове с трудовете на С. Н. Булгаков, издадени в чужбина. Добре помня специалните книгохранилища. За да работиш там, бяха необходими препоръки, постоянно изписване на книжа и разрешения. А получаването на степен облекчаваше достъпа до книгите. Това беше за мен основният мотив да продължа научната си работа.

– Какво приемаха студентите и какво не по време на Вашето следване?

– Приемаха лекциите на тогавашните учени: Гайденко, Мамардашвили, Аверинцева, Асмуса. Не помня някой от моите приятели да се е изказвал негативно за тях. Отнасяха се снизходително. Имаше преподаватели, които ни занимаваха с оригиналната си позиция. Знаехме, че да спорим с тях е безполезно и участвахме в предлаганата ни игра. Например в катедрата „Философия на народите на СССР" четеше лекции един професор, който свято вярваше в това, че Достоевски и Толстой са атеисти. Ние, естествено, не бяхме съгласни с това: слава Богу, Толстой и Достоевски се четяха свободно. Подсмихвахме се на подобна позиция, но знаехме, че ако някой спомене за това пред него, ще получи най-ниската оценка. Особено смешно беше, когато всеки след изпит разказваше как се е опитал да избегне неловка ситуация, така че да не засегне преподавателя, но и да запази своите убеждения. Но не приемахме бездарността и откровената, свтина идеологическа апологетика. На такива именно лекции избягвахме да ходим, а ако се налагаше (при задължително посещение) – не слушахме, а четяхме нещо свое.

– Каква беше темата на Вашата дисертация?

– „Проблемът за нихилизма във философията на Ницше и Хайдегер". Специализацията започваше от трети курс и моят избор беше катедрата „История на задграничната философия". Специфична катедра. В нея критикуваха западната философия, дотолкова доколкото я изучаваха. Дори някои наричаха занимания в нея „скрита апологетика на западната култура". Моят ръководител, професор Александър Сергеевич Богомолов, искаше да превеждам Ницше, макар че голяма част от него беше преведена още в предреволюционна Русия. Докато моите преводи на Хайдегер бяха едни от първите и аз често се опирах на тях в статиите и дисертациите си. В онова време тази работа действително беше форма на популяризиране на западната философия, която мнозина възприемаха като опит да се измъкнат от страшната едностранчивост в разбирането за света.

– Как от Ницше стигнахте до Православието?

– Макар и да звучи странно, но това са свързани неща. По стечение на обстоятелствата аз проследих отношението на различни мислители към всевъзможни религии, в това число и към християнството. Тогава за мен вече беше очевидно, че по-жестока критика на християнството от тази на Ницше културата не познава. Според мен в сравнение с нея марксистката е даже хуманна. Ницше критикува християнството от позицията на психоанализата. Той не разглежда нито социалните условия на възникване на християнството, нито механизма на отчуждение, не говори за това, че християнството е лъжа на няколко мъдреци с цел да заблудят народните маси. Ницше вижда в Христос психически болен човек.

Съдбата на Ницше е необикновена. Това, че в състояние на лудост писмата си подписва с „Разпънат", ме кара да се замисля.

– Получава се така, че Ницше ви е привел към християнството?

– Да, и ми се струва, че предназначението на Ницше в културата се заключава в това, да покаже несъстоятелността на неприемането на Христос. Ницше не е герой на роман, а жив човек. Той е изпитал върху себе си трагедията на човека, достигнал до нивото на богоборчеството, в конкретния случай става въпрос за интелектуалното.

– А как стигнахте до биоетиката?

– След завършване на факултета по разпределение попаднах във Втори медицински институт. Общуването с професионалните медици разкри пред мен сложността на тези въпроси, които днес стоят пред медицината. И така за мен се оформи нова сфера на интереси – биомедицинската етика в контекста на православната християнска нравственост.

– Не се ли страхувате, че студентите могат да Ви обвинят в излишно морализаторстване?

– Не се страхувам от това, но винаги го имам предвид. Всеки път, когато отивам на лекция, съзнавам, че неизбежно достигаш до нивото на поученията, страхуваш се така поставените въпроси да не бъдат откъснати. Засега младежите възприемат с търпение, дори с интерес. Например започваш курс по биоетика със студентите от четвърти курс по медицина и питаш кой може да извърши евтаназия на умиращ пациент (да извършиш убийство по негово настояване). Виждаш гора от вдигнати ръце – 80% от младежите смятат, че са способни на това. А след лекциите, след като си се опитал да им разкриеш всички механизми, свързани с евтаназията, виждаш как тяхното отношение се е променило. Това е и най-важният резултат. Тогава идва и радостта.

– Има ли нещо в съвременните студенти, което Ви изненадва, държи Ви нащрек?

– Плашат ме младите хора, които не разбират християнската нравственост. Например защо блудството е грях. Това е любов, казват. Сякаш някакво умопомрачение е настъпило в тях.

– Какво представлява биоетиката?

– Биоетиката е област от знания, формирала се е преди 20 години. За символично начало може да бъде прието излизането на бял свят на американската енциклопедия по биоетика през 1978 г. А какво е биоетиката, ще се опитам да отговоря със стихотворението на Гелдерлин: „Близък и труден за разбиране е Бог, но там, където е опасно, там израства и спасителното". Така че биоетиката е реакция на културата на тези опасни въпроси, които възникват в съвременната медицина. Форма на своеобразна защита на човешката личност.

– Кога започва да се преподава биоетика в Русия?

– Преди две години във всички московски медицински институти. Зная, че и в Московския държавен университет в катедрата по фундаментална медицина също се чете курс по биомедицинска етика.

– Имате ли вече хабилитирани специалисти по специалността?

– Да, но това беше аспирант от Индия. В чужбина всичко вече отдавна е отработено, а у нас в Русия все още се намира в стадий на установяване. Биоетиката е сфера, която очаква специалисти – студенти философи, медици, богослови, етици, прависти, които да могат да работят над медицинското законодателство.

Превод от руски
Мария ИВАНОВА

И.В.Силуянова

СОВРЕМЕННАЯ МЕДИЦИНА и ПРАВОСЛАВИЕ

Според Светейшия Московски и на цяла Русия патриарх Алексий II книгата „Современная медицина и Православие" на Ирина Силуянова е „първи опит за възстановяване на християнските начала на медицината, разполагаща днес с богат арсенал от средства, които могат да бъдат използвани както за благото, така и във вреда на човека". Представена е православната позиция по отношение на социално-етическите проблеми на съвременната медицина като евтаназия, аборт, трансплантация, клониране и др.

ЗНАЕТЕ ЛИ, ЧЕ...

Освещаването на домовете

Знаем, че всяка страна, всеки град, всяко село има ангел-пазител. Освещавайки апартамент или къща, свещеникът с помощта на молитви призовава Светия Дух и изгонва злите духове от това помещение. То се освещава, посвещава се на Бога и се намира под покрова на ангела на този град или село. Ангелът пази жилището при условие, че в него се води нормален нравствен живот.

Едно момиче ми разказа, че веднъж майка й и баща й заминали на почивка и тя останала сама вкъщи. През нощта почувствала нещо неприятно и се събудила. Тогава видяла бяла фигура да се движи из стаята. Тя изпаднала в ужас. Не могла да мигне и цяла нощ прекарала в молитва. Дойде при мен с молба да осветя апартамента й. Няколко дни след освещаването родителите й се върнаха. Те самите не са вярващи хора, майката дори не е кръстена.

Щом влязла в апартамента, тя спряла на прага и се обърнала към дъщеря си: „Не мога да си позная къщата. Какво си направила?" Тогава момичето й разказало какво се е случило.

Разбира се, демоничните сили усещат, че къщата или апартаментът са осветени. Те вече не могат да обитават това място, то ги изгаря като огън. Когато казват, че в къщата живее полтъргайст, това означава, че в неосветената къща обитава зъл дух. Има неразумни хора, които при преместване в ново жилище първо пускат в него котка (смятайки, че тя другарува със злия дух и той няма да навреди на хората), а не поставят икони. Не освещават дома чрез поръсване със светена вода, а се опитват да „умилостивяват" злия дух. За съжаление това е много разпространена практика.

Наскоро ме помолиха да осветя детска градина. Осветихме всички помещения, но от една стая не можахме да намерим ключа, въпреки че дълго го търсихме. Какво се оказа? Точно в това помещение се организирали спиритически сеанси. Тази стая така и си остана неосветена.

Архимандрит
АМВРОСИЙ (Юрасов)
Превод
Полина ГЕОРГИЕВА
От книгата
„О вере и спасении"

Изработвам църковни иконостаси и църковно обзавеждане по поръчка.

ТОШКО АТАНАСОВ
ХУДОЖНИК-ДЪРВОРЕЗБАР

гр. Сливен
ул. „Гаговец" 12а
тел. 044 / 790 89

БОГОСЛОВИЕ

Св. Симеон Нови БОГОСЛОВ

Слово срещу тези, които се осмеляват да богословстват, без да имат благодатта на Светия Дух

Който е получил благодат от Бога с уста да Го възхвалява и който, отваряйки устата си, привлича и приема Духа на живота, той се подвизава всеки час да върши това във все по-големи размери, за да може по-пълно да възприема словото на живота, което е животворен хляб, който слиза от небето, и за който Бог е казал чрез пророк Давид „отвори устата си, и Аз ще ги изпълня" (Пс. 80:11). Който е сподобен от Бога да бъде такъв и винаги да се храни и укрепява с живия хляб, той е способен да носи в ума на душата си добре изобразена и запечатана мисълта за Бога, така че тя постоянно пребивава в душата му, а той, както казва блаженият Павел, е в състояние винаги да се радва, непрестанно да се моли, за всичко да благодари на Бога (срв.1Сол. 5:16). Такъв човек яде ли, пие ли, всичко върши за слава Божия, бидейки винаги хранен и укрепван с хляба на живота. Сърцето на такъв човек бди дори когато спи и сърцето му нито за миг не се отделя от Бога. За това свидетелства св. ап. Павел, когато казва: „А който се съединява с Господа, един дух е с Него" (1Кор. 6:17). „Бог е дух: и тия, които Му се покланят, трябва да се покланят с дух и с истина" (Иоан 4:24). Който се е съединил по такъв начин с Бога и е станал едно с Него, той вече не може да греши, пребивавайки винаги с Бога. Така говори и св. Йоан Богослов: „И знаете, че Той се яви, за да вземе греховете ни, и грях в Него няма. Всякой, който пребъдва в Него, не съгрешава; всякой, който съгрешава, не Го е видял, нито Го е познал." (1Иоан. 3:5-6). И още: „всякой, който е роден от Бога, грях не прави" (1Иоан. 3:9), бидейки негово чадо.

Ето защо се чудя на тези немалко хора, които още преди да се родят от Бога и преди да встъпят в синовни отношения с Него, богословстват и беседват за Бога без никакъв страх и трепет. Чувам как мнозина, без да разбират Божиите неща, философстват за тях и бидейки изпълнени с грехове, богословстват за Бога и за всичко, отнасящо се до Него – без да имат благодатта на Светия Дух, Който дава смисъл и разум. Духът ми трепери, ужасява се и дори по някакъв начин излиза извън себе си, размишлявайки върху това, че Божеството за всички нас е непостижимо и ние, които дори самите себе си не познаваме, нито това, което е пред очите ни, с дързост и без страх Божи философстваме върху това, което е непостижимо за нас, още повече, когато нямаме благодатта на Св. Дух, Който просвещава и учи на всичко. Ние грешим дори като допускаме при това положение да говорим каквото и да било за Бога. Защото за нас е трудно да познаем себе си сега, в настоящото време, сред своя си род и малцина са тези, които познават себе си и могат да философстват върху това, защото любовта към истинската философия е секнала поради немарливостта, която ни е завладяла и поради обхваналите ни светски грижи и заради предпочитането на земното, временното, нищожното и дори несъщественото, т.е. греховете пред небесното и вечното. Но казвам: ако е трудно да познаеш себе си, не е ли още по-трудно да познаеш Бога? Това е не само трудно, но дори е неразумно и безсмислено да изпитваме и изследваме естеството и същността на Бога. О, човеци, защо не се погрижите себе си да доведете до по-добро състояние, но бидейки небрежни към собственото си поправяне, се опитвате да разучавате това, което се отнася до Бога и Божиите неща? Ние първо трябва да преминем от смърт към живот, да приемем свише семето на Живия Бог, да се родим духовно от Него, да станем Негови чада, да приемем в душите си благодатта на Светия Дух – и чак тогава, под действието на просветлението от Светия Дух да пристъпим към беседване за това, което се отнася до Бога, доколкото това ни е достъпно и доколкото сме просветени от Самия Бог.

Превод: Полина ГЕОРГИЕВА

СТАНОВИЩЕ

Да се уважават чувствата на вярващите и да се пази християнска трезвост на мисълта

Заявление на Светия Синод на Руската православна църква относно електронните документи

В последно време властите в Русия и други страни от ОНД се стремят да организират събиране на информация за гражданите, която да се съхранява в държавните компютърни системи. Това е продиктувано от необходимостта да се урегулира събирането на данъците, а също и да се облекчат финансовите взаимоотношения между гражданите и административните структури.

В някои райони на страната са започнали да раздават електронни карти, с чиято помощ ще се извършват разплащания с местните органи на управление и които ще служат за предоставяне на социална и медицинска помощ, т.е. възвръщане на средствата, дадени от гражданите на държавата във вид на данъци. Това нововъведение предизвика безпокойство сред вярващите, които се опасяват от тотален контрол на властта върху частния и обществения живот на човека, а също и от липсата на какъвто и да е обществен контрол върху информацията, съдържаща се в електронните карти.

Предвижда се всеки трудоспособен гражданин, по негово искане, да получи индивидуален данъчен номер. Мнозина християни, почитащи като светиня името, дадено им при Кръщението, считат за недостойно да искат от държавата да им предоставя някакво ново „име" във вид на число.

Друг не по-малко важен въпрос, с който се обръщат към нас вярващите, е този за символиката, използвана при регистрацията на гражданите. В някои документи се съдържа или ще се съдържа лентов код – изображение на числа във вид на линии с различна дебелина.

Виждайки цялата сложност на проблема, Светият Синод се обръща към пастирите и паството с призива да запазят християнска трезвост на ума.

Безпокойството, което изпитвате, се споделя и от църковното свещеноначалие, защото в края на краищата става дума за

защита правата на вярващите

желаещи да живеят в съответствие с религиозните си убеждения. При това искаме ясно да заявим: не следва да се страхуваме от външни символи и знаци, защото никакви козни на врага на човешките души не са в състояние да превъзмогнат Божията благодат, изобилстваща в св. Църква. Нищо и никой не може да разколебае вярата на човека, ако той наистина пребивава с Христос и прибягва до тайнствата на Църквата. Св. ап. Петър пише: „И кой ще ви стори зло, ако залягате за добро? Но и да бихте страдали за правда, блажени сте; а от страх пред тях се не бойте, нито се смущавайте; Господа Бога светете в сърцата си; бъдете всякога готови с кротост и боязън да отговаряте всекиму, който иска от вас сметка за вашата надежда" (1Петр.3:13-15).

Някои пастири самоволно са включили въпроса за приемането на данъчния номер във въпросите, задавани при изповед, а отказът от данъчна регистрация са поставили като условие за допускане до св. Причастие. На опитващите се да свържат идентификационните номера с „печата на антихриста" напомняме, че

според светоотеческото предание

под такъв печат се разбира знакът за съзнателно отричане от Христос. Според думите на св. Ипполит Римски този печат ще гласи: „Отричам се от Твореца на небето и земята; отричам се от Кръщението; отричам се от служението на моя Бог и се присъединявам към тебе и в тебе вярвам." Така говори и преподобният Нил Мироточиви: „На печата ще бъде написано следното: „Аз съм твой" – „Да, ти си мой". Въпреки тази традиция понякога се твърди, че е възможно технологичното действие само по себе си да предизвика преврат в съкровените дълбини на човешката душа, довеждайки я до състояние да забрави Христос. Това суеверие се разминава с православното тълкуване на Откровението на св. Йоан Богослов, според което „печатът на звяра" се поставя на тези, които съзнателно вярват в него „единствено заради лъжливите му чудеса" (св. Йоан Златоуст). Никакъв външен знак не нарушава духовното здраве на човека, ако този знак не е следствие от съзнателна измяна на Христос и поругание на вярата.

Освен това, от името на нашите пасоми се обръщаме и към властите, имайки предвид всички по-горе упоменати причини за безпокойство и недоумение.

Патриархът на Москва и цяла Русия Алексий II

Църквата се отнася с разбиране към стремежа за усъвършенстване събирането на данъците, тъй като от това до голяма степен зависи благосъстоянието на хората и на първо място на страдащите от бедност, недъзи и старост.

Но Светият Синод напомня на държавата, че съгласно нормите на светското право, в частност на руската Конституция, не се допуска събирането, съхранението и използването на информация за частния живот на отделния гражданин без негово съгласие (чл. 24). Нас, в частност, ни безпокои липсата на достъп от страна на гражданите до информацията, отнасяща се до тях, която се съдържа в електронните хранилища на данъчните органи и другите административно-финансови учреждения и възможността тази информация да бъде използвана във вреда на хората.

Има и още едно съществено обстоятелство. В скоро време тези, които нямат данъчен номер или пластмасова карта, може да се окажат практически лишени от възможността да получават социална и дори медицинска помощ.

Ако се получи такова нещо, ще са налице всички основания да се усъмним в принципите за равноправие на гражданите и свобода на съвестта – принципи, които така активно се пропагандират от съвременната цивилизация.

Поради това ние настояваме за необходимостта от

алтернативна система

за отчет на гражданите и предоставяните им социални, медицински, застрахователни и други услуги.

Църквата не може да не издигне глас в защита на човешката свобода. За духовното единство на обществото е изключително важно вярващите да не се чувстват хора от втора ръка, отново виждайки в лицето на държавата гонител и оскърбител на вярата. Да, православният християнин, когато властите ще принудят да приеме документите с печалното известното число, няма да навреди на душата си. Но в същото време отново ще му се наложи, както във времената на гоненията, да живее с мъчителното различие между Родина и държава.

С молитва за Русия и за другите страни, където живее наше паство, се надяваме, че държавните власти няма да останат равнодушни към болките на милиони християни. А към Христовите служители и към нашите пасоми се обръщаме с думите на апостол Павел: „А Бог на търпението и утехата дано ви даде да бъдете в единомислие помежду си според учението на Христа Иисуса" (Рим. 15:5).

Със съкращения
превод: Пола КРЪСТЕВА

НОВИ КНИГИ

Книгата „БОГОСЛУЖЕБНА ПРОСЛАВА НА ПРЕПОДОБНИЯ НАШ ОТЕЦ ДИМИТРИЙ БАСАРБОВСКИ"

съдържа службата, акатиста и параклиса към преподобния в превод от румънски език. Преводач е свещеник Петър Тотев, обслужващ българския храм в Букурещ. Съставители и редактори на книгата са архимандрит Виктор и богословът Ангел Младенов. Рецензент е митрополит Геласий.

Богослужебната прослава се издава за първи път на български. Книгата е отпечатана от издателство „Анжела".

Проблемът за статуса на ембриона

Предлагаме на нашите читатели откъс от книгата на Ирина Силуянова „Современная медицина и церковь", в която подробно се разглеждат съвременните етични стандарти по отношение на аборта. В тази част от обширното изследване се търси не само морално-етично, но и религиозно решение на проблема за началото на човешкия живот, което едновременно да отчита постиженията на съвременната микрогенетика и да не противоречи на християнската нравственост.

В своето развитие човешкото същество преминава през редица стадии от оплодената яйцеклетка (зигота) до зрялата личност. В кой момент от тези стадии започва животът? Може ли да се постави знак за равенство между понятията човек, ембрион, плод, зародиш? В кой момент човешкото същество става морален субект? Конкретните отговори, които са давани от културата и от науката, са се променяли през различните епохи.

Според древната източна традиция възрастта на човека се отчита от момента на зачеването му. В древната западна цивилизация е било разпространено схващането, че животът започва от раждането. Дълго време лекарите са свързвали началото на живот на плода с първото помръдване. В католицизма от епохата на късното средновековие, под влияние на схоластиците е била възприета Аристотеловата концепция за „одушевяването" в 40-ия ден след зачеването за момчета и в 80-ия за момичета.

По въпроса за началото на човешкия живот естественонаучната или физиологична позиция, разглеждана дори само в пространството и времето на съвременната култура, се отличава от религиозната (метафизичната) с липсата на единно решение, единен отговор. Различните физиологични подходи могат да се обединят само по формален признак, а именно, че отговарят на въпроса кога започва човешкият живот. Те винаги предполагат свеждането на началото на живота до началото на функциониране на някоя физиологична система: сърдечно-съдова, нервна и т. н. Например в началото на века биологията е свързвала живота с 4-месечния плод, тъй като тогава се оформя същинска мозъчна тъкан, която вече говори „за възникване на рефлексно-възприемащо същество". В края на 20 век вече у 6-седмичен плод (месец и половина) се регистрира електрофизиологична активност на мозъчния ствол. Да отбележим тук, че изчезването именно на тези мозъчни импулси у възрастен човек е съвременното юридическо основание за констатиране на смърт, така наречената „мозъчна смърт". От друга страна, цялостната мозъчна дейност е свързана със съзнанието и речта. Но съзнанието и езикът като характеристики на личността се появяват едва към втората година от живота на детето. Да признаем тази възраст за начало на човешкия живот е абсурдно, и следователно, въобще поставя по съмнение варианта, свързан с мозъчния критерий.

Като физиологична граница за възникването на човешкия живот някои определят първото сърцебиене (четвърта седмица). За други – формирането на белодробната система (20 седмица), което свидетелства за „жизнеспособността" на плода (способността му да живее извън майчиния организъм).

В последно време физиологичните граници достигат на клетъчно ниво. Съвременната микрогенетика разполага с два подхода. Според първия – личността като неповторима и неделима цялост се образува по време на втората седмица след зачеването в резултат на пълната загуба на способността на родителските клетки да съществуват самостоятелно (най-вече яйцеклетката). Другата позиция, също широко разпространена сред микрогенетиците, свързва началото на човешкия живот с момента на оплождането на яйцеклетката, като момент на придобиване на пълния индивидуален набор гени на бъдещия биологичен организъм. От гледна точка на съвременната биология – генетиката и ембриологията, животът на човека като биологичен индивид започва от момента на сливане на ядрата на мъжката и женската полови клетки и образуването на едно ядро, съдържащо неповторим генетичен материал.

През цялото време на вътреутробното си развитие новият човешки организъм не може да бъде считан за част от тялото на майката. Не може да бъде уподобяван на орган или на част от орган на майчиния организъм. Поради това е очевидно, че абортът, независимо в кой момент от бременността се извършва, е умишлено прекратяване живота на човек.

Етичното познание предлага свои отговори на въпроса за това, кога и при какви условия човешкото същество става морален субект, т.е. носител на морални права и преди всичко, на правото да не бъде умъртвявано. За съжаление и при различните етични подходи няма единомислие. Съгласно един от тях въпросът за началото на живота на човешкото същество може да бъде решен, като се определят критерии за моралния статус на човешкия плод. Разбира се, такива критерии като рационалност, способност към рефлексия и други отпадат, тъй като става дума за плод в утробата на майката. Извеждат се 4 свойства, които се смята, че могат да играят ролята на критерии. Това са вътрешна ценност, жизненост, рационалност, реакция към дразнители.

В този пример някои учени стигат до извода, че прилагайки тези свойства към ситуацията на моралния избор, при аборта се оказва приемлив единственото критерият за реакция към дразнители, в тесен смисъл разбиран като способността да се усеща удоволствие и болка, приятно и неприятно. Този критерий се избира от учените като основание да се установи от морална гледна точка съществената разлика между ранното и късно прекъсване на бременността, т. е. второто и тримесечие. Вярно е, че един такъв подход съвпада с разпространени житейски представи и дори с юридическата практика, и поради това привидно прави морално допустимо ранното прекъсване на бременността или, по-точно казано, приспива, лъжливо успокоява нравственото чувство на обществото.

Такъв един подход не може да се нарече безупречен. Моралният статус на човешкия плод не се определя от един набор физиологични реакции и свойства. Тук наблюдаваме една „процедура" за свеждане на моралното до биологичното, с добронамерената, но некоректна цел за обясняване на моралните ценности и норми. Ако говорим изобщо за моралния статус на човешкия ембрион, докато се опитваме да отговорим на въпроса за моралността на аборта, най-добре ще е да се придържаме в границите на моралното съзнание, а не на физиологичните процедури. При тези условия плодът придобива морален статус, като съучастна в морални взаимоотношения. Затова критерий за морален статус на плода се явява неговото включване в морално отношение, възникващо, когато плодът, ембрионът, зародишът, „уплътнението от тъкани", стане обект на морална рефлексия и за майката, в някакъв критичен момент от нейния избор, и за човешката култура, която още със самата постановка на проблема за моралния статус на ембриона вече го прави субект на фундаментални морални права, като при това проявява моралните качества на човешкия род като цяло – солидарността, дългът, отговорността един за друг, свободата, любовта, милосърдието.

Едва ли е целесъобразно да се отричат тези ценности, които са традиционното съдържание на морално-етичните „задължения", въпреки реалната разлика в житейски обстоятелства, интереси, многообразието от ситуации.

Истинското морално-етично решение на проблема за началото на човешкия живот е разумно и непротиворечиво допълнение както на нашата религиозна (православна) позиция, така и на естественонаучната, представена от изследванията на съвременната медицинска генетика и изпълнява една от традиционните си функции – опазване на живота.

Ирина СИЛУЯНОВА
Превод от руски
д-р Велеслав МАЛЕВ

БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ • СВ. СИНОД • СИНОДАЛНО ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

1. Към колебаещия се във вярата
Стоян Тодоров
Цена: 2,50 лв.

2. Схимугумения Мария
Макариополски епископ Гавриил
Цена: 1,60 лв.

3. Завещания от векове
Траянополски епископ Иларион
Цена: 2,00 лв.

4. Молитвеник за деца и родители
Синодално издателство
Цена: 2,00 лв.

5. Богослужебна прослава на преподобния наш отец Димитрий Басарбовски
Цена: 1,50 лв.

в. „Църковен вестник", бр. 12, 15-30 юни 2000 г.

ТАЛОН ЗА ЗАЯВКА

Посочете номера и броя на избраните книги: .....

.....

Им..... Презиме.....

Фамилия.....

гр./с..... п. код ... обл..... .....

ж.к./ул. ..... №... бл. ... вх... ап..... тел: .....

(Моля, попълвайте четливо с печатни букви)

Освен цената на избраните книги читателите заплащат и пощенските разходи: за 1-2 книги - 0,70 лв.; 3-4 - 0,90 лв.; 5 до 8 - 1,10 лв.; 9 до 15 - 1,60 лв.; 16 до 20 - 2,20 лв., 21 до 24 - 3,00 лв.; 25 до 32 - 3,60 лв.

Начин на плащане чрез пощенски запис

Моля, изписвайте четливо пълния адрес на Синодално издателство:

София 1090, ул. "Оборище" № 4

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за заявка с приложена квитанция от пощенския запис.

Редакцията не носи отговорност за пари, изпратени в плик.

Похвала на св. Наум Български и Охридски Чудотворец

„История е била несправедлива спрямо един от най-големите български просветители, какъвто несъмнено е Наум Охридски." Така започва изследването си бележитият изследовател Иван Дуйчев „Пространно гръцко житие и служба на Наум Охридски" през 1981 г., а същият учен Дуйчев още през 1937 г. открива в Атинската библиотека най-старото и най-пространно Житие на св. Наум на гръцки език. Но той не успя сам да издаде този ценен текст, въпреки че няколко пъти съобщава за намерението си и напредналата подготовка. През 1974 г. немският професор Ерих Трап го отпечатва, а през 1987 г. Славия Бърлиева го преиздава в оригинал на гръцки и с превод на български език в „Старобългарска литература", кн. 20.

Преди това бяха известни и други ценни извори за живота на този български просветител и апостол: старобългарско житие от X век, открито от Йордан Иванов през 1907 г. в Зографски кодекс от XV век; второ славянско житие в препис от XVI век, открито от Йордан Хаджиконстантинов-Джинот и предадено в Белградската библиотека, но изгоряло по време на войната 1944 г., и още две жития на гръцки език, отпечатани през 1695, 1740, 1742 и препечатвани по-късно (в Смирна, 1859 г.).

Освен творбите, посветени само на св. Наум, неговият култ е свързан и с живота и безсмъртното дело на светите братя Кирил и Методий и техните първи ученици, наречени св. Седмочисленици или „седемте апостоли на България". В живописта ликът на св. Наум е известен както по старите български земи, така и в по-далечни страни, до Австро-Унгария и Албания.

Мнозина учени са писали за св. Наум както у нас, така и в чужбина. Някои от тях обаче, без да се съобразяват с първостепенните извори, подменят понятия като „България", „български" с общото „словенски", а оттам и до други безпочвени определения. Затова ще повторим отново основните сведения за св. Наум въз основа на изворите, а не върху по-късни предания и тълкувания. И още тук ще отбележим основната разлика при култа към светците. Очевидно не е толкова важно къде е роден или къде е живял даден светец, а най-важното е къде се съхраняват неговите свети мощи. Да споменем само свети Ириней Лионски от Мала Азия, почитан във Франция, или свети Ахил Лариски, почитан в Преспа след пренасянето на светите му мощи от българския цар Самуил, и редица други, от които най-показателно е почитанието на св. Петка Епиватска като Търновска и Българска, поради пренасянето на светите ѝ мощи в българската столица при великия Иван Асен II. По-късно тези свети мощи са пренесени в Белград и в сръбските преписи тя е наречена „покровителка на Сърбия", а накрая светите ѝ мощи са пренесени в Яш и там отново възникват нови жития и похвали в прослава на нейните чудотворни мощи.

В българските жития не се говори за произхода на св. Наум, защото на всички е известен. Казва се само, че е от Мизия, т. е. от България. От младини той бил съратник на светите братя Кирил и Методий и на своя събрат Климент. Заедно с тях той тръгва от манастирите на планината Олимп в Мала Азия, за да просвещават българския народ, след това с тях достига до стария Рим, където са посветени в свещенически сан.

В „Охридската легенда" или Краткото житие на св. Климент, вероятно от охридския архиепископ Димитър Хоматиан, пише следното: „Този велик наш отец и български светилник беше от европейските мизи, които мнозина наричат българи, от Пруса Олимпийска... Пръв заедно с божествения Наум, Ангеларий и Горазд с прилежение изучи Свещеното Писание, което с Божие съдействие бе преведено на този български език от Кирила и пръв с Методий, великия учител в благоверие и православна вяра на мизийския народ" (Й. Иванов. Български старини из Македония, С., 1931, с. 316-317).

И във второто славянско житие пише също „Сьи прѣпоподобныи и великiи отьць Наꙋмъ прозвѣ въ Мисiю" и заедно със светите Кирил и Методий „проходяще и обꙋчаще род мисiискы и далматинскын, последова их по вьсѣдꙋ, и даже до стараго Рима". Там блаженият папа Адриан ги посрещнал извън града, където Бог явил чудеса и изцеления. При извършването на литургията Константин бил постриган като монах Кирил, а Методий – ръкоположен за архиепископ на град Морава и цяла Панония. След свършването на литургията папата показал всички книги преведени от гръцки на български език. Тогава ръкоположил и Климент и Наум с други свещеници и дякони и заповядал да се извърши цялото правило, вечерно и утринно, на български език във великия храм на апостолите Петър и Павел. След смъртта на св. Кирил в Рим и погребението му в храма на св. Климент Римски, Методий с всичките си ученици отишъл в Панония, в град Морава: „отиде в Панонию, въ градъ Моравꙋ, иже наследꙋы архиерействомъ", с. 312. След преследвания от привърженците на епископ Виглиско (Вихинг) те пристигнали в Дунавските земи, в град Белград, където ги посреща българският княз Радислав и учениците се разпръснали по Мизия, а други по Далмация и Дакия, за да умножават словото Божие. Наум и Климент пристигнаха в страните илирийски и лихнидски и в Ливаний Деволски, при края на Охридското езеро в града, където Наум сътворява и храм на чиноначалника архангел Михаил и на всички небесни сили „съ богатъством и повелѣнiемъ благочестиваго царя блъгарскаго Мiхаила Бориша и сына его Симеона царя" (905 г.) (И. Иванов, 1931:313). Починал на 23 декември, св. Наум бил положен от ръцете на архиерея Климент Охридски в гроба в дясното крило на храма, а Бог го прославил с велики чудеса и изцеления на болни и беснуващи. Очевидно поради това св. Наум става известен като Охридски чудотворец.

Тези сведения от българските жития се потвърждават и от житията и службите на св. Наум на гръцки език от XIII до XIX в. Най-старото Житие би могло да бъде наречено и „Похвала" на св. Наум. Запазено в препис от 1646 г. и отпечатано от Е. Трап и С. Бърлиева, то е ярко свидетелство за българския произход на св. Наум и на неговото апостолско дело за християнизиране на българския народ. „Подобен разказ за живота и деянията на светия наш отец Наум", по превода на Бърлиева 1987 г., вероятно е дело на Константин Кавасила, защото беше известен канон от него с акростих: „Аз, пастиреначалникът на българите, Константин Кавасила, ще хваля Наума, Божията придобивка" (И. Снегаров. История на Охридската архиепископия. Т. I, 1924, с. 281).

Разказът започва със сравнение на св. Наум с Даниил и преданото му служение на Бога, като подчертава: „Поменаваме тукашните светини и им отдаваме дължимото и богоугодното".

„И тъй, един от тези, които особено се почитат и им се удивляваме, е божественият Наум. Не е необходимо да разказваме коя е неговата земя и откъде произхождаше – подобава това да е всеизвестно" (с. 138) „...блаженият Наум... се предаде в ръцете на Кирил и Методий – люде, отдали душите си под Христовото име, радващи се да докажат своята любов към земята на българите и на съседите им" (Бърлиева 1987; 138).

„Като вършеше това за учителите си, не изостана, докато не доведоха докрай в България своето голямо начинание – плод на Божия промисъл и богоравно. То бе най-напред упражняването и отличното разбиране на народния говор, а сетне и забележителното изнамиране на писмените знаци и най-точното познаване на думите, чрез които да направят за тукашните племена превода на Светото Писание от гръцки на български и разпространявайки Новия и Стария Завет, да проправят пътя за спасението за тези, които преди бяха тласкани от неверието... Изнамериха букви, подходящи за езика на българите, както бяха решили, и им съставиха книги, равни по брой на нашите... Смятаха, че преди да предадат нещо от преведеното на българските чада, трябва да споделят с вселенската църква резултатите от своите усилия... взеха съставените книги и поеха без лутане към духовния предстоятел на града Рим... Адриан Велики... научавайки за направеното от тях – от мъже като него не остана скрито великото им и достойно за възхвала дело, както слънцето никога не може да бъде захлупено под крина – заедно с всичките си архиереи се отправи на път и посрещна отдалеч Божиите люде... Кирил обаче, а след него и Методий... бяха водачите на това дело; този, когото сега възхваляваме, заедно с още трима спътници тичаха около тях... Наум с целия юношески устрем на младостта си... бързо изпревари другарите си и се показа като слуга на своите Учители... Като сравниха чрез съпоставяне преведеното на български език с гръцките преводи на Светото Писание (и на Стария, и на Новия Завет) и се възхитиха при проверката на богоносните отци както заради точността, така и заради верността на работата им – установиха, че старанието им има резултат и сметнаха, че вдъхва вяра и е благонадежден, та да го предадат на младия български народ за учение и да го завещаят на идните поколения като истинско познание на благочестието" (с. 139-140).

Следва

Трендафил КРЪСТАНОВ

ИЗЛЕЗЕ ОТ ПЕЧАТ

„МОЛИТВЕНИК ЗА ДЕЦА И РОДИТЕЛИ"

съдържа основополагащи молитвени текстове на български език (някои и на църковнославянски). Освен ежедневното молитвено правило – утринни и вечерни молитви – книжката предлага още молитви преди св. Причастие, молитви при различни случаи и нужди и църковен календар с кратки обяснения за църковните празници.

„СХИИГУМЕНИЯ МАРИЯ (ДОХТОРОВА)"

разказва за страничествата и изпитанията на една съвременна руска подвижница на благочестието, завършила земния си път в България. Изданието предлага и част от кореспонденцията ѝ с Левкийския епископ Партений. Книгата е съставена от Макариополски епископ Гаврил.

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2000 г.

„Църковен вестник"

1 година	14,40 лв.
6 месеца	7,20 лв.
3 месеца	3,60 лв.
Цена на 1 брой	0,40 лв.

сп. „Духовна култура"

Поради възобновяване поредността от 12 броя годишно цените за абонамента се променят съответно:

1 година	12,00 лв.
6 месеца	6,00 лв.
3 месеца	3,00 лв.
Цена на 1 брой	0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА

СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборище" №4
тел. 987-56-11; факс 989-76-00

Главен редактор
АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ

Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Биохим, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя" № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!

Напомняме, че „Църковен вестник" съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.